

Helse- og omsorgsdepartementet
Krisestab HOD
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Deres ref.:
Vår ref.: 21/1667-6
Saksbehandler: Martin Wikören Mogstad
Dato: 01.02.2021

Svar på oppdrag 303 - Etablering av teststasjoner ved grenseoverganger

HelseDirektoratet viser til vedlagte oppdrag.

Teststasjoner er etablert ved grenseoverganger i Tana, Karasjok, Kautokeino og Røros.
Etablering av teststasjon ved Neiden i Sør-Varanger er foreløpig satt på vent.

Vennlig hilsen

Jon Hjellum Vibeto e.f.
seniorrådgiver

Martin Wikören Mogstad
rådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk

Svar på covid-19-oppdrag fra HOD 303 og foreløpig svar på oppdrag 315 - Etablering av teststasjoner ved grenseoverganger

Oppsummering

Helsedirektoratet har, i samarbeid med kommunene, etablert teststasjoner i følgende kommuner:

- Kautokeino
- Karasjok
- Tana
- Røros

Blant annet på bakgrunn av de særlige forhold i Troms og Finnmark har man endret covid-19-forskriftens § 4d. Dette har blitt gjort for å sikre et hensiktsmessig og tilfredsstillende testtilbud, som ivaretar kravet i forskriften, ved grenseovergangene Troms og Finnmark.

Etablering av teststasjon ved grenseovergang i Neiden er foreløpig satt på vent på grunn av stengt grense også på finsk side.

Oppdraget fra Helse- og omsorgsdepartementet

Vi viser til oppdrag 297 fra 13.01.21 og svar fra Helsedirektoratet samme dag:

Helsedirektoratet har vært i kontakt med kommunene som har teststasjon ved grensepasseringspunkter. På grunnlag av det vi vet om situasjonen i dag er vår vurdering at det er klart for å kunne gjennomføre obligatorisk testing fra og med 18. januar ved alle passeringsteder med unntak av Svinesund i Halden kommune. Utfordringen ved Svinesund er å rekruttere et tilstrekkelig antall personer på så kort frist. Det er beregnet total 200 personer. Kapasiteten ved Svinesund vil ventelig være noe bedre fra 20.januar, men det vil fremdeles måtte påregnes kø ved topper i trafikken.

Etter dette har problemstillingen om hva som skal gjøres med de gjenværende 10 åpne grenseovergangene der det ikke er teststasjon vært gjenstand for drøfting.

JD har gått gjennom disse og vil stenge seks av disse juridisk slik at vi står igjen med fire åpne grenseoverganger uten testmulighet: Tana, Karasjok, Kautokeino og Røros.

Her vil vi etablere et begrenset testtilbud som er åpent noen timer på dagtid. De timene i døgnet der testtilbudet ikke er tilgjengelig, vil disse grensene være juridisk stengt for dem som har testplikt. Pendlere og andre som ikke har testplikt kan passere så lenge grenseovergangen er bemannet av grensekontroll.

HOD har vært i kontakt med Svein Lie i HelseDirektoratet som igjen har vært i kontakt med fylkeslegen i Trøndelag statsforvalterembete og ass. fylkeslege i Troms og Finnmark statsforvalterembete. Deres vurdering er at et testtilbud på de fire grenseovergangene neppe kan være på plass før 20. januar 2021.

På denne bakgrunn gis HelseDirektoratet i oppdrag å sørge for etablering av testtilbud ved de nevnte fire grenseovergangene i samsvar med det som er beskrevet ovenfor.

Frist: 18/1, eller raskest mulig etter det. Senest 20/1.

Kontaktpersoner i HOD: Maren Skaset og Petter Øgar

Bakgrunn

For å gjøre det mulig å innføre obligatorisk testing ved grensepasseringsstedet, måtte det etableres testmulighet ved grenseovergangene nevnt i oppdragsteksten. Obligatorisk testing ved innreise til Norge innføres som et tiltak for å begrense importsmitte, og hindre de nye, mer smittsomme virusmutasjonene å spre seg i landet. Fra mandag 18. januar klokken 17.00, ble covid-19-forskriftens § 4d endret til å lyde:

"Personer som har oppholdt seg i et område med karanteneplikt som fastsatt i vedlegg A i løpet av de siste 14 dager før ankomst til Norge, skal teste seg for SARS-CoV-2 ved grenseovergangsstedet i Norge. Testen skal være antigen hurtigtest eller PCR-test... Ved grensepassering ved Svinesund kan personer med fast bopel i Norge teste seg et annet sted enn på grenseovergangsstedet så snart som mulig og senest innen 24 timer, dersom ventetiden på test ved grenseovergangsstedet er over 1 time".

Forløp

HelseDirektoratet gikk i dialog med Statsforvalteren i Troms og Finnmark og Statsforvalteren i Innlandet, samt de aktuelle kommunene alt 15. januar. Det ble opprettet telefonkontakt, etablert kontaktpersoner og oversendt aktuell praktisk informasjon. Dialogen ble opprettholdt gjennom helgen. Mandag 18. januar avholdt HelseDirektoratet møte med alle relevante aktører, forhørte seg om status og svarte på praktiske spørsmål. HelseDirektoratet har opprettholdt dialog direkte med kommunene og med statsforvalterembetene.

Temperaturer på ned mot minus 40, samt ingen tilgjengelig bygningsmasse for helsetjenesten, kombinert med mangel på tilgang til vann, strøm og sanitærforhold, har gjort etablering av teststasjoner ved grenseovergangen i Tana og Kautokeino utfordrende. Det ble derfor besluttet, i tråd med Statsforvalteren i Troms og Finnmark og kommunenes anbefaling og i samråd med Helse- og omsorgsdepartementet, at det ved disse grenseovergangene var tilfredsstillende at teststasjonen ble etablert i sentrum. Kommunene fikk beskjed om at dette måtte løses på en måte som sikret at innreisende kunne oppfylle sin plikt til å teste seg ved innreise. Statsforvalteren og kommunen fikk muntlig beskjed om å forberede seg på å etablere løsning i tråd med statsforvalters skisse per telefon onsdag 20. januar. Covid-19-forskriften ble endret, for å tilrettelegge for alternative løsninger, den 25. januar 2021, og endret § 4d lyder som følger:

*"Personer som har oppholdt seg i et område med karanteneplikt som fastsatt i vedlegg A i løpet av de siste 10 døgn før ankomst til Norge, skal teste seg for SARS-CoV-2 ved grenseovergangsstedet i Norge. Testen skal være antigen hurtigtest eller PCR-test. Ved positiv antigen hurtigtest skal personen ta PCR-test innen et døgn etter ankomst. **Myndighetene kan i grensekontrollen gi anvisning på hvilken teststasjon den reisende er pliktig til å teste seg ved umiddelbart etter innreise.**"*

Under følger en oppsummering av løsningen til de ulike stedene.

HelseDirektoratets vurdering og konklusjon

Røros

Røros etablerte og åpnet teststasjon ved Vauldalen grenseovergang klokken 08.00 den 20. januar. Åpningstiden er 08.00-12.00. Dette er i tråd med intensjonen i forskriften. Det meldes om få problemer ved teststasjonen.

Karasjok

Karasjok kommune etablerte teststasjon ved grenseovergangen fra og med mandag 18. januar klokken 17.00, med åpningstid fra 17.00-19.00. I Karasjok har man nærhet til tettsted på finsk side (Karigasniemi), samt relativ nærhet til Karasjok på norsk side. Den relative nærheten gjør det enklere å etablere en teststasjon ved grenseovergangen. I tillegg er det mange muligheter til omkjøring før man når Karasjok sentrum.

Karasjok har løst dette ved å leie en bobil, som er plassert på grensen, og rekruttere nødvendig personell. Teststasjonen ved grenseovergangen er nå åpen fra 08.00 – 20.00. Dette er samme tidsrom som politiet er til stede på grensen. Politi og kommune melder om godt samarbeid. HelseDirektoratet vurderer at løsningen er tilfredsstillende og oppfyller intensjonen med forskriften.

Kautokeino

I Kautokeino er det nærmere 70km fra grensen inn til Kautokeino. Det er også svært langt til bebyggelse på finsk side. Det er ingen muligheter for omkjøring før Kautokeino sentrum. Kuldegrader ned mot minus 40, ingen bygningsmasse på grensen, ingen internett og dårlig mobildekning er alle momenter som taler for at det er mer hensiktsmessig med testing i sentrum. Kommunen ville ikke hatt mulighet til å holde teststasjonen åpen tilsvarende politiets tilstedeværelse på grensen om testingen skulle foregått ved grenseovergangen.

Kautokeino har derfor, med støtte fra HelseDirektoratet og Statsforvalter i Troms og Finnmark, landet på følgende løsning: testing foregår på luftveisklinikk i Kautokeino sentrum, ca. 7 mil innenfor grensa. Grenseovergangen er åpen klokken 08.00 – 20.00, og på grunn av kjøretid fra grensa er det åpningstid på teststasjonen klokken 08 – 21 alle dager. Kartanvisning med QR-kode, og informasjon fra politiet om testing, skjer på grensen.

Tana

I Tana (Polmak) er det også relativt langt fra grenseovergangen til Tana sentrum. Det er flere omkjøringsmuligheter før sentrum. Ved grensen er det ingen bygningsmasse for helse, svært utfordrende klimatiske forhold, dårlig mobildekning, ingen strøm eller mulighet for vann. Tana har svært store personellutfordringer, med mange vakante faste stillinger i kommunalt helsevesen. Tilstedeværelse på grensen, selv med ekstern personellhjelp, ville kreve noe mer personellressurser av kommunen. HelseDirektoratets helhetlige vurdering, som støttes av Statsforvalter i Troms og Finnmark, er at det mest hensiktsmessige er at Tana oppretter testtilbud i Tana sentrum ved eksisterende teststasjon.

Testing for innreisende er nå etablert ved Tana helsesenter alle dager klokken 08.00 – 20.30. Politiets åpningstid er klokken 08.00 – 20.00. Det er 30 min kjøretid fra Polmak til Tana helsesenter, og testing holdes derfor åpent til klokken 20.30. De reisende får digital kartanvisning til Tana helsesenter med QR-kode og informasjon om testing fra politiet.

Sør-Varanger (Neiden)

I Sør-Varanger er det ytre ønske om å holde grenseovergangen ved Neiden åpen for å tilrettelegge for det nære forholdet beboere har til finsk side. Sør-Varanger har ytre ønske om å etablere teststasjon i Kirkenes sentrum, på lik linje med Tana og Kautokeino. Det er muligheter for omkjøring vestover ved Neiden på E6. Grensen er nå også stengt på finsk side, og etablering av teststasjonen vil ikke skje før grensene igjen åpner. HelseDirektoratet følger opp etablering av teststasjonen i dialog med kommunen.

Konklusjon

Alle teststasjoner er etablert per 26. januar 2021. HelseDirektoratet vurderer at teststasjonene oppfyller intensjonen i forskriften, samt at dette er den mest hensiktsmessige og forsvarlige etableringen av teststasjonene. Det er allerede svært lav trafikk ved disse grenseovergangene. For eksempel, riksgrensen nær Kautokeino har under 20 passeringer av korte kjøretøy hver dag¹. Muligheten til å ha teststasjonen åpen lenger, muliggjør at flere kan testes enn ved begrenset åpningstid på grensen. HelseDirektoratet vil ha løpende dialog med teststasjonene og følge opp eventuelle utfordringer tilknyttet løsningene beskrevet ovenfor.

¹ [https://www.vegvesen.no/trafikkdata/start/utforsk?datatype=weekVolume&display=chart&from=2021-01-18&lanes=2&lengthRanges=%5B..%5C%2C5.6\)&trpids=85233V930344](https://www.vegvesen.no/trafikkdata/start/utforsk?datatype=weekVolume&display=chart&from=2021-01-18&lanes=2&lengthRanges=%5B..%5C%2C5.6)&trpids=85233V930344)